

Nuorten poikien toimintaympäristöt näkyviksi

-Valokuvanäyttely Herrax –hankkeen tiloihin

Arto Asikainen

Opinnäytetyö

5.6.2013 Kuopiossa

Koulutusala Sosiaali-, terveys- ja liikunta-ala	
Koulutusohjelma Sosiaalialan koulutusohjelma	
Työn tekijä(t) Arto Asikainen	
Työn nimi Nuorten poikien toimintaympäristöt näkyviksi –Valokuvanäyttely Herrax –hankeen tiloihin	
Päiväys	5.6.2013
Sivumäärä/Liitteet	38/2
Ohjaaja(t) Marjaana Tuovinen, Anne Walden	
Toimeksiantaja/Yhteistyökumppani(t) Setlementti Puijola ry Herrax –hanke	
<p>Tiivistelmä</p> <p>Tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää millaisissa toimintaympäristöissä nuoret pojat Kuopiossa toimivat. Tutkimusaineiston keräämisessä menetelmäksi valitsin valokuvausmenetelmään, koska sen kautta saatiin nuorten todelliset toimintaympäristöt näkyviksi. Kuvien kautta toteutin teema-haastattelun, jossa nuoret kertoivat toimintaympäristöistään. Pojat kuvasivat kolme eri toimintaympäristöään.</p> <p>He valitsivat kuvattavat kohteet eri kategorioiden mukaan. Kategoriat olivat: a)Asuinympäristö/ Koti, b) Harrastukset/ Kiinnostuksen kohteet sekä c) työ/ koulu. Kuvat otimme jokaisen pojan kanssa henkilökohtaisilla kuvauskerroilla, jotka teimme yhdessä nuoren kanssa. Tutkimuksen toteutin keväällä 2013. Tutkimus oli laadullinen tutkimus.</p> <p>Tutkimuksen keskeisimpiä tuloksia olivat, että nuoret voitiin jakaa tekeviin, harrastelijoihin ja hengailija- nuoriin tutkimuksen toimintaympäristöjen perusteella. Tärkeänä tekevät nuoret pitivät harrastuksia sekä asuinympäristöä. Hengailijat eivät olleet kiinnostuneita harrastamisesta tai olivat lopettaneet kaiken sellaisen. He eivät olleet tyytyväisiä asuinpaikkaansa. Harrastelija -nuoret tahtoivat muutosta asuinympäristöönsä. He viettivät kuitenkin mielellään aikaa muualla. Harrastukset olivat kausiluontoisia, eivätkä ne vieneet paljoa aikaa nuoren arjesta. Tutkimuksen toimeksiantajana toimi Kuopion Setlementti Puijola ry:n Herrax -hanke. Herrax -hankkeen toimintasuunnitelmaan kuului tutkia nuorten poikien toimintaympäristöjä ja niiden vaikutuksia nuoren elämään.</p>	
Avainsanat	
valokuvaus, nuoret, pojat, sosiaalinen nuorisotyö, yhteistoiminnallinen oppiminen, sukupuolisensitiivisyys, osallistava ohjaus	

Field of Study Social Sciences, Business and Administration			
Degree Programme Degree Programme in Social Services			
Author(s) Arto Asikainen			
Title of Thesis Young boys environments visible- Exhibition			
Date	5.6.2013	Pages/Appendices	38/2
Supervisor(s) Marjaana Tuovinen, Anne Walden			
Client Organisation/Partners Setlementti Puijola Association Herrax -project			
<p>Abstract</p> <p>The purpose of this thesis was to research the environment that young boys in Kuopio function. The boys took pictures of three different environments. They choose the environments according to different criteria. These criteria were:</p> <ul style="list-style-type: none"> a)Habitat/home b)Hobbies/areas of interest c)Work/school <p>The photos shoots were arranged with the boys privately and I worked together with all of them. The research was implemented in Spring 2013. As the method I chose qualitative research.</p> <p>The key results of the research were that the young boys can be divided into active participants and to kids who'd rather hang about. For the active boys the the most important environments came from hobbies and habitat. The boys who preferred to hang about we're not interested in hobbies or had quit their earlier hobbies, they weren't happy with their habitat. The active young boys would like to change their habitat, they were happy to spend time outside their habitat. The hobbies were season based and didn't require a lot of time from their everyday living.</p> <p>The research was commissioned by Kuopio Setlementti, Puijola Herrax Project. Herrax projects operation plan was to research the environments and their effects to the lives of young boys</p>			
Keywords			
Photographing, Teenage boys, social youth work, learning by doing, sexual sensitivity			

SISÄLTÖ

1	JOHDANTO.....	6
2	SOSIAALINEN JA KULTTUURINEN NUORISOTYÖ	7
2.1	Poikatyö Herrax -hankkeessa	8
2.2	Omaura ja TEKEVÄ -luokan yhteys	9
2.2.1	TEKEVÄ -luokan tavoitteita.....	10
2.2.2	TEKEVÄ -luokalla käytettäviä menetelmiä	10
2.3	Sosiaalisen nuorisotyön toiminta-ajatuksia sosiaalipedagogiikasta	11
2.4	Sosiaalinen vahvistaminen poikatyössä	13
3	YHTEISTOIMINALLINEN OPPIMINEN SOSIAALISESSA NUORISOTYÖSSÄ	14
3.1	Nuorten poikien kohtaaminen sukupuolisensitiivisesti	14
3.2	Aktiivisuuspedagogiikka ja tekemällä oppiminen	15
4	TOIMINTAYMPÄRISTÖT KUVINA TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN	17
4.1	Tutkimuksen menetelmä ja kohderyhmä.....	17
4.2	Aineiston kuvausmenetelmät	18
4.2.1	Haastattelun menetelmä	20
4.3	Tutkimuksen kulku.....	20
4.3.1	Analysointi menetelmä.....	22
4.4	Tutkimuksen luotettavuus ja eettisyys	23
5	TUTKIMUKSEN TULOKSET	24
5.1	Harrastukset toimintaympäristöinä	25
5.2	Nuorten kiinnostuksen kohteita	26
5.3	Asuinympäristöt nuorten elämässä	27
5.4	Kouluun ja tulevaisuuteen liittyvät toimintaympäristöt.....	28
6	POHDINTA	30
	LÄHTEET	33

LIITTEET

Liite 1 Lehtiartikkeli

Liite 2 Tutkimuslupa

1 JOHDANTO

Nuorten miesten syrjäytyminen on paljon esillä ja siitä puhutaan avoimesti. Etenkin nuoret miehet ja pojat ovat osa suurinta riskiryhmää syrjäytymisestä puhuttaessa. Yhtenä syynä on pidetty puutteita poikien tunteiden ja itsensä ilmaisemisessa. Mahdollisuutta osallistua yhteiskunnalliseen keskusteluun ei pidä sivuuttaa. (Pohjola 2001.) On äärimmäisen tärkeää saada nuorten toimintaympäristöt näkyväksi, sillä ne kertovat näistä tulevaisuuden tekijöistä enemmän kuin luulemmekaan.

Nuorten poikien toimintaympäristöjä on tutkittu äärimmäisen suppeasti. Toimintaympäristöt luovat pohjan sosiaaliselle, henkiselle ja fyysiselle kehitykselle. Nuoruus elämänvaiheena on täynnä myllerryksiä. Nuori etsii paikkaansa yhteiskunnassa ja sen rakenteissa. Erilaisia sosiaalisen työn toimintamalleja on kehitelty, jotta nuoret pääsivät löytämään omat vahvuutensa ja kiinnostuksena kohteet parhaiten. Nuoria ympäristöissään ei kuitenkaan huomioitu riittävästi. Uusilla työmuodoilla ja -menetelmillä pyritään tuomaan nuorten omat toimintaympäristöt näkyviksi. Sitä kautta pystytään kehittämään toimintaympäristöjen toimintamahdollisuuksia. Vehviläisen ja Pajun mukaan nuorisoprojektien kohderyhmään kuuluvat syrjäytymisvaarassa olevat nuoret, joilla on puutteita mm. arkielämän perusvalmiuksissa ja psyykeen tasapainoisuudessa sekä työmarkkinoiden kvalifikaatiossa. Nämä nuoret katsotaan olevan tehokkaan yhteiskuntakasvatuksen ja ohjauksen tarpeessa. (Vehviläinen & Paju 2001.)

Tämän tutkimuksen tavoitteena on saada esiin nuorten oma näkemys toimintaympäristöistään sekä tutkia niiden vaikutuksia tämänhetkiseen elämän vaiheeseen ja tulevaisuuteen. Tutkittavat nuoret opiskelivat tutkimushetkellä Minna Canthin koulun TEKEVÄ -ryhmässä. TEKEVÄ -luokalla oli 6 poikaa, joista jokainen kuvasi kolme kuvaa kolmesta eri kategoriasta liittyen toimintaympäristöihin, joissa tällä hetkellä ovat. Toimintaympäristöt jaettiin kolmeen ryhmään; A) koti/asuinalue B) koulu/työ sekä C) kiinnostuksen kohteet ja harrastukset. Nuorten ottamista kuvista pidettiin valokuvanäyttely Herrax -hankkeen tiloissa Kuopiossa. Toimintaympäristöt kuvattiin digitaalisella järjestelmäkameralla. Kuvat tehtiin Kuopion Rajala pro -shopissa. Kuvat maksoi Kuopion Minna Canthin koulu sekä kehykset Herrax -hanke.

2 SOSIAALINEN JA KULTTUURINEN NUORISOTYÖ

Kun puhutaan sosiaalisesta nuorisotyöstä, sillä tarkoitetaan lasten ja nuorten tarpeet huomioivaa, yksilöllistä ja pitkäjänteistä ennaltaehkäisevää moniammatillista työtä. Sosiaalinen nuorisotyö luo mahdollisuuden tavoittaa ne nuoret, jotka tarvitsevat vahvaa aikuisen tukea arjen ympäröissään. Sosiaalisessa nuorisotyössä käytetään nuorisotyön keinoja yhdistäen siihen sosiaalityön keinot ja mahdollisuudet. (Suomen Setlementtiliitto 2013.)

Kulttuurisen nuorisotyön tärkeimpinä tavoitteina ovat kokemuksen tuottaminen, voimaannuttaminen, yhteiskunnallisen toimijuuden mahdollistaminen, nuorisotyön kehittäminen, eettis- moraalinen kasvatus sekä kansalaiseksi kasvaminen (Jaakola 2012).

Helsingin nuorisoasiankeskuksen työryhmän mukaan kulttuurinen nuorisotyö vahvistaa ilmaisutaitoja ja luovaa osaamista. Se on osallistumista tukevaa, omanehdon mukaista sekä kasvua ja oppimista kehittävää toimintaa. Työryhmän mielestä osallisuus ja vuorovaikutus ovat tärkeä osa kulttuurista nuorisotyötä. (Jaakola 2012.)

Sosiaalisen nuorisotyön toimintapaikkana ovat usein niin kutsutut matalan kynnyksen toimipisteet. Niihin nuoren on helppo tulla ja sitä kautta nuoret saadaan kohdattua parhaiten yksilöllisesti. Sosiaalisen nuorisotyön tarkoituksena on rakentaa nuorille mahdollisuus löytää yhteisö johon kuulua. Sosiaalialan ammattilaiset luovat tarvittavat puitteet ja ovat aidosti kiinnostuneita nuorten yksilökohtaisista tarpeista. (Suomen Setlementtiliitto 2013.)

Sosiaalisen nuorisotyön pääperiaate on pyrkiä löytämään nuorten elämästä heidän myönteiset voimavaransa ja olla yhdessä kehittämässä niitä tukevia toimintamalleja ja -ympäristöjä. Työtä tehdään sekä yksilö- että ryhmätilanteissa. Ryhmät koostuvat yleensä nuorten tarpeiden ja toiveiden mukaisesti. Tärkeää on myös vertaisten vuorovaikutus. Toiminnalliset menetelmät ovat paljon käytettyjä toimintamuotoja ja niiden kautta nuori kehittää itsetuntemustaan, löytää tapoja ilmaista itseään ja tunteitaan sekä toimii vahvassa vuorovaikutuksessa vertaistensa toimijoiden kanssa. (Suomen Setlementtiliitto 2013.)

Sosiaalinen nuorisotyö tarjoaa nuorelle kokemuksia osallisuudesta lähiympäristöisensä sekä yhteiskunnan tasolla. Sosiaalisen nuorisotyön kanssa yhteistyössä toimivat kunnalliset sosiaali-, nuoriso- ja terveystoimi, koulut ja koulunviranomaiset sekä

tietysti järjestöt. Työn pyrkimyksenä on vaikuttaa nuorille suunnattujen palveluiden kehittämiseen sekä yhteiskunnan ongelmiin. (Suomen Setlementtiliitto 2013.)

Sosiaalisen nuorisotyön toiminta-ajatuksiin liittyy Erik H. Eriksonin ajatukset 1960-luvulta lähtien. Hän kuvasi useimmista ajattelijoina poiketen ihmisen identiteettiä prosessiksi, jonka ydin on samanaikaisesti sekä yksilön persoonallisuudessa, kuten myös häntä ympäröivässä kulttuurissa. Eriksson sijoittaa minä identiteetin rakentamisen erityisesti nuoruusikään, jolloin nuori tekee sarjan valintoja, joilla hän tavallaan paaluttaa omaa tulevaisuuttaan. Jokainen valinta on merkityksellinen valinta (opintouran, ammatin, ihanteen tai esikuvan valinta), joka säätelee muita tulevaisuudessa suoritettavia valintoja karsiessaan joitakin vaihtoehtoja myös kokonaan pois. Jokainen merkityksellinen valinta rakentaa nuoren minuutta, samalla kun nuori omaksuu ja pohtii vähitellen aikaisemman kehityksensä saavutuksia. Eriksonin mukaan yksilöiden identiteetin muodostuksen vaikeudet ja häiriöt liittyvät jyrkkiin muutoksiin koko kansan ja kulttuurin identiteetissä. Elämme tällaista jyrkkää ja nopea tempoista muutosta. Monet tutkijat ovat päätyneet siihen, että nykyihmisen minuus on epävakaa ja hajainen – ei vain murrosiän kriisissä kamppailevan nuoren, vaan yhtä lailla aikuisten. (Nuutinen 2004, 262–263.)

2.1 Poikatyö Herrax -hankkeessa

Herrax -hankkeen tavoitteena on auttaa poikia ja nuoria miehiä arjen haasteissa. Avun tarkoituksena on tukea nuoria itsenäiseen elämään, tukea heitä löytämään mielekäs suunta elämässään ja tukea myös nuorten perheitä nuoren haastavassa elämäntilanteessa. Hankkeessa tuetaan nuorten parissa työskenteleviä ja luodaan heille erilaisia, ennaltaehkäiseviä toimintamalleja nuorten kanssa työskentelyyn sukupuolinäkökulma huomioiden. Hankkeen aikana kerätään myös tietoa alueen poikien ja nuorten miesten toimintaympäristöstä ja elämäntilanteeseen vaikuttavista tekijöistä. (Airaksinen 2012.)

Hankkeen toiminnoilla autetaan ennaltaehkäisevästi sekä valtaväestöön kuuluvia että eri kulttuuritaustaisia, ja jo ongelmia kohdanneita poikia ja nuoria miehiä. Hankkeessa huomioidaan myös romanit, joita Kuopion alueella on runsaasti. Hankkeessa pyritään tavoittamaan alle 29-vuotiaita Kuopiossa ja Kuopion seudulla asuvia nuoria miehiä löytämään tasapainoinen arki. Hankkeella tuetaan nuoria löytämään omia voimavarojaan ja näin ollen voidaan vahvistaa nuoren elämäntaitoja niin, että pojat ja nuoret miehet näkevät tulevaisuuden suunnittelun ja siihen panostamisen tärkeäksi.

Toisaalta palveluverkoston rakentamisella, yhteistyökumppanuuden tiivistämisellä ja vahvistamisella sekä tiedon keräämisellä voidaan vaikuttaa ennaltaehkäisevästi nuorten syrjäytymiseen ja samalla luodaan toimintatapoja, jotka auttavat nuorten parissa toimivia tahoja kohtaamaan haasteellisessa elämänvaiheessa eläviä poikia ja nuoria miehiä. (Airaksinen 2012.)

2.2 Omaura ja TEKEVÄ -luokan yhteys

TEKEVÄ -luokka on osa Omaura-menetelmää. Omauran malli on lähtöisin USA:sta, jossa toimii City as School kouluja. Näiden koulujen oppiminen tapahtuu pääosin työpaikoilla. New Yorkissa toimivan collegen toiminta perustuu pedagogi John Deweyn ajatuksiin toiminnallisesta oppimisesta ja oppimisesta aidossa ympäristössä. Deweyn näkemys oli, että oppiminen tapahtuu toiminnan kautta. (Sarlin 2006, 10–11.)

Suomeen Omaura-menetelmä kuitenkin rantautui Saksasta ja 1990-luvun alussa se aloitti toimintansa Kaupunki kouluna -mallina. Mannerheimin Lasten suojeluliitto ryhtyi tukemaan Omaura -projekteja ja näin ollen Kuopiossakin alkoi Omaura -luokka. Kuopiossa ensimmäinen Omaura -luokka aloitti vuonna 1993. Kohderyhmäksi valittiin peruskouluun päättävät yhdeksäsluokkalaiset ja ryhmän nimeksi muotoutui TEKEVÄ -projekti. Tekevä luokalla on vuosittain maksimissaan kymmenen oppilasta. (Enqvist & Onttonen 1998, 5.) Luokka vakiinnutti toimintansa osana Kuopion perusopetusta 2000-luvun alussa.

Perinteisen erityisryhmäluokkien ulkopuolelle on jäänyt ryhmä nuoria, joita Omaura-toiminnan on uskottu auttavan heidän ongelmiaan niin koulussa kuin sen ulkopuolella. Vaikka tyypillistä Omaura -nuorta ei olekaan, on näillä nuorilla usein yhteisiä piirteitä. Monien nuorten ongelmana ovat oppimisvaikeudet ja opiskelutaitojen puute. Taustalla on sekä asosiaalista käyttäytymistä, psyykkisiä ongelmia sekä neurologisia oppimisvaikeuksia. Nuoret ovat kehittäneet erilaisia selviytymisen keinoja, jotta nämä ongelmat eivät korostuisi. Toisinaan nuoret esittävät aktiivista, toisinaan ongelmat piilotetaan häiriköinnin taakse. (Enqvist & Onttonen 1998, 9-12.)

Omauran yhteydessä puhutaan pitkälti väliintulosta. Sosiaalialalla tästä väliintulosta puhutaan myös interventiona. Sen tarkoituksena on puuttua ongelmatilanteeseen järjestelmällisesti ja suunnitelmallisesti. Omauraa pidetäänkin koulutuksellisenä väliintulona, jonka elementit koostuvat sosiologisesta interventiosta. Yksilötasolla tällä tarkoitetaan sitä, että nuori pyritään sitouttamaan koulutukseen ja työelämään. Tätä

kautta nuori saadaan ohjattua kohti aktiivista yhteiskunnan jäsenyyttä. Omauran tavoitteena onkin lisätä nuoren elämänhallinnan taitoja, kohentaa itsetuntoa ja vahvistaa hyvinvointia. Intervention tarkoituksena onkin pyrkiä saamaan pysyvää muutosta nuoren ajattelussa ja toiminnassa. (Sarlin 2006, 13.) Tähän tutkimukseen liittyen on tärkeää, että nuori pääsee pohtimaan omia toimintaympäristöjään ja paikkaansa yhteiskunnan jäsenenä. Tutkimuksessa pyrittiin saamaan paremmin selville nuorten oma näkemys toimintaympäristöistään ja herättää nuoret ymmärtämään subjektiivisuutta sekä osallisuutensa myös omissa toimintaympäristöissään.

2.2.1 TEKEVÄ -luokan tavoitteita

Tärkein päämäärä on tukea oppilasta päättötodistuksen saamisessa. Tukea annetaan myös jatko-opiskelupaikan hankkimisessa. Nuoren kasvu on kokonaisvaltaisesti tärkeässä asemassa TEKEVÄ -luokan toimintatavoissa ja häntä tuetaan löytämään mielekäs tulevaisuudennäkymä. (Onttonen 2002.)

Nuorta herätellään tajuamaan oma subjektiivisuutensa ja kehitetään yhdessä opettajien ja yhteistyökumppaneiden kanssa oppilaiden elämänhallintataitoja kannustamalla nuorta ottamaan vastuuta, osallistumaan ja vaikuttamaan omaan elinympäristöön ja siihen liittyviin asioihin. Toiminnan tarkoituksena on pyrkiä estämään syrjäytymistä niin omasta kuin yhteiskunnan verkostosta. Nykyistä koulutusta pyritään kehittämään vastaamaan ajan tuomia tarpeita. (Onttonen 2002.)

Tällä tutkimuksella saatiin kokeiltua uutta toiminallista menetelmää nuorten kanssa. Pystyimme myös tarjoamaan mahdollisuuden vaihtoehtoisiin oppimismenetelmiin. TEKEVÄ -luokan pojat saivat suorituksia äidinkielen sekä kuvaamataidon opintoihinsa.

2.2.2 TEKEVÄ -luokalla käytettäviä menetelmiä

Keinot tavoitteiden saavuttamiseen Kuopion Omaurassa löytyvät toiminnallisista menetelmistä. Usein toiminnalliset menetelmät käsittävät nuoren kokonaisvaltaisen elämän. Tällä keinoin nuoret pyritään juurruttamaan ympäröivään yhteiskuntaan. Menetelmillä, kuten toimintaympäristöjen valokuvauksella, nuorille annetaan tilaisuus näyt-

tää kykyjään ja keino tuoda näkyväksi toimintoja, jotka eivät tule esille koulunpenkillä. (Tams 16.4.2013.)

Nuoren tämän hetkisen elämäntilanteen hahmottamisessa ja sen tukemisessa on moniammatillinen yhteistyö tärkeässä asemassa. Tiivis käytännössä tapahtuva yhteistyö luo hyvät lähtökohdat nuoren monipuoliseen tukemiseen. Erityisnuorisotyöntekijät sekä sosiaalisen nuorisotyön ammattilaiset ovat aktiivisesti mukana Omaura - luokkien toiminnassa. Suurimpana haasteena on nuorten motivointi jatko-opiskeluun. Suurin osa pääsee varmasti kiinni jatkokoulutukseen. Ongelmaksi kuitenkin muodostuu koulutuspaikassa pysyminen tutkinnon loppuun asti. On yleistä, että tutkinto jää kesken jo alkuvaiheessa opiskelumotivaation hävittyä. (Tams 16.4.2013.) Tässä tutkimuksessa kävi ilmi, että melkein kaikilla nuorilla oli epävarmaa jatkokoulutukseen pääseminen, vaikka paikka oli selvä useammille. Selkeästi nousi kuitenkin esille se, kuinka haastavaa motivointi työnä voikaan olla.

2.3 Sosiaalisen nuorisotyön toiminta-ajatuksia sosiaalipedagogiikasta

Suomalaisessa tiedemaailmassa sosiaalipedagogiikka on käsitteenä melko tuntematon. Keski-Euroopassa sen pitkät perinteet ja erityisesti saksalaisilla alueilla sen perinnettä ja teoriaa pyritään hyödyntämään etsiessä ratkaisuja sosiaalisiin ongelmiin. Sosiaalipedagogiikka on ajattelutapa, joka tarkastelee sosiaalisia ongelmia ja niiden vähentämistä kasvun- ja oppimisprosessien kautta. Huomio kohdistetaan sosiaalipedagogisesti nuoren mahdollisuuksiin päästä irti syrjäytymisen mahdollisuudesta ja mahdollistetaan uusien asioiden oppiminen. Uusien elämän taitojen kautta motivaatio vastuulliseen ponnisteluun tulevaisuutta ajatellen korostaa elämän myönteisiä päämääriä. (Hämäläinen 1996, 9, 14.) Sosiaalinen nuorisotyö on yksi sosiaalipedagogiikan ilmenemismuodoista käytännön työssä.

Sosiaalipedagoginen ajattelu ei ole yleensä kuulunut suomalaisen sosiaalisen työn ja sosiaalihuollon perinteeseen, vaan kiinnittynyt tiukasti sosiaalipolitiikkatieteeseen. Pedagogisen taustan puuttuessa on sosiaalisessa työssä painotettu huolenpitoa sekä asiakkaan edunvalvontaa, jolloin asiakkaiden aktiivinen ohjaaminen itsensä auttamiseen ja heidän aktivoimisensa ongelmien itsenäiseen ratkaisemiseen, ovat jääneet vähemmälle huomiolle. (Hämäläinen 1996, 9.)

Sosiaalipedagogisen ajattelun keskiössä on ajatus, että ihminen tavoittaa subjektiivisuuden ja elämäntilanteen oppimis- ja kasvuprosesseissa, jotka tapahtuvat

arjen ongelmien keskellä. Subjektiuden vahvistaminen ja elämänhallinnan tukeminen ovat sosiaalipedagogiikassa nimenomaan pedagogisia, inhimillistä kasvua ja oppimista koskevia kysymyksiä. Esimerkiksi liiallisen alkoholinkäytön ja rikollisuuden yhteydessä pyritään puuttumaan nuoren elämäntapavalintoihin ja saada nuori reflektoimaan arvojaan ja elämäänsä ilman pakottamista – tällöin tähtäin on nuoren omassa sisäisessä kehityksessä. Yksilön elämää pyritään tarkastelemaan kokonaisvaltaisesti, säilyttäen se omassa historiallisessa ja yhteiskunnallisessa todellisuudessaan. Huomio kiinnitetään yksilön elämänpiirin kokonaisuuteen. Syrjäytymistä aiheuttaviin mekanismeihin puututaan ja sosiaaliset voimavarat otetaan käyttöön, ohjaten ne kohti subjektiuden ja elämänhallinnan tukemista. (Hämäläinen 1996, 20–21.)

Nykyaikaisessa yhteiskunnassa koulutus määrää paljolti yksilön sosiaalisen aseman. Korkea ammattitaito, joka saavutetaan koulutuksen myötä, on arvossaan, jolloin heikosti koulutettujen on vaikeaa päästä käsiksi työelämään. Työelämästä syrjäytyminen tuo usein mukanaan syrjäytymistä myös muilla elämänalueilla ja aiheuttaa monenlaisia sosiaalisia ongelmia kuten päihde- ja mielenterveysongelmia. Juuri nuorten syrjäytymisen ehkäiseminen ja syrjäytyneiden nuorten auttaminen ovat merkittävimpiä sosiaalipoliittisia ja –pedagogisia tehtäviä tämän päivän yhteiskunnassa. (Hämäläinen 1996, 10.)

Hämäläisen mukaan työelämästä ja koulutuksesta syrjäytyneiden tai syrjäytymisuhan alla olevien nuorten auttaminen vaatii sosiaalipedagogista työtettä, joka ylittää hallinnollisen ja huollollisen ajattelutavan. Toimintamuodot on organisoitava siten, että nuorella on mahdollisuus katkaista kohti syrjäytymistä vievät urat elämässään ja ottaa elämälleen uusi suunta kohti yhteiskuntaan integroitumista, niin sanottua sitoutumista. Mielekäs tekeminen, joka tukee nuoren itsenäistymistä ja auttaa ottamaan vastuun omasta elämästään edesauttaa sisälle pääsyä yhteiskuntaan. (Hämäläinen 1996, 10–30.)

Hämäläinen painottaa, että oleellista sosiaalipedagogisessa ajattelussa on prosessilähtöisyys. Sosiaaliset ongelmat ja niiden yksilölliset ilmenemismuodot mielletään yhteiskunnassa ja ihmisen elämänculussa vaikuttaviksi prosesseiksi. Vastavoimaa syrjäytymiskehitykselle pyritään löytämään sosiaalista syrjäytymistä ehkäisevistä ja ongelmia lieventävistä yhteiskunnallisista ja yksilöllisistä prosesseista. (Hämäläinen 1996, 24.) Esimerkiksi valokuvaamalla toimintaympäristöjään nuorelle

muodostuu käsitys omasta minuudesta ja näkemys siitä, millaiset ovat hänelle itselleen tärkeitä ympäristöjä.

Sosiaalipedagoginen työ voi olla sekä yksilö- että yhteisöpedagogista. Yhteisön kasvattava voima on oivallettu sosiaalipedagogisessa työssä ja erilaisia yhteisökasvatuksen muotoja on kokeiltu käytännössä. Yksilöllisten tarpeiden rinnalla ovat myös yhteisöpedagogiset näkökulmat, jotka ovat osa sosiaalipedagogisia strategioita ja ohjelmia. (Hämäläinen 1996, 24.)

2.4 Sosiaalinen vahvistaminen poikatyössä

Sosiaalista vahvistamista käytetään työmuotona kohdennetussa nuorisotyössä. Toiminnan kohteeksi nousevat sellaiset nuoret, jotka tarvitsevat omaan elämäntilanteeseensa liittyvää tukea ja apua. Tasavertaisuuden mahdollisuus hyvään elämään on annettava jokaiselle nuorelle. Sosiaalinen vahvistaminen on varhaista tukea ja toimenpiteitä, jotka kohdistuvat syrjäytymisvaarassa oleviin ja erityistä tukea tarvitseviin nuoriin, nuorten ryhmiä sekä riskitilanteissa ja -alueilla eläviä nuoria unohtamatta. Sosiaalisessa vahvistamisessa korostuu elämän hallinnan tukeminen sekä vahva ehkäisevä työote. Työnkohteista nousee esille sellaiset alueet, nuorisoryhmät ja olosuhteet, joissa riski syrjäytymiseen on suuri. Sosiaalinen vahvistaminen toteutetaan moniammatillisia yhteyksiä käyttäen. Verkostotyötä tehdään nuorten ja perheiden kanssa yhteistyössä. Nuorten kanssa toimivat hankkeet ja toimijat luovat yhdessä turvallisia vapaa-ajan ryhmä- ja vertaistoimintamuotoja. Työtä suunnataan erityisesti riskiryhmänuoriin ja maahanmuuttajiin. (Lundholm & Herranen 2011, 127–128.)

Moniammatillisuuden yksiselitteinen määrittely on haastavaa ja kyseiselle käsitteelle ei ole olemassa selkeää, yksiselitteistä tulkintaa. Moniammatillisuuden yhteydessä puhuttaessa korostuu moniammatillisten tiimien ja verkostojen merkitys. Keskeisimpänä ovat eri alojen ammattilasten yhdessä työskentely, jolla tavoitellaan laajemman näkökulman saavuttamista, moninäkökulmaisuuutta. (Lundholm & Herranen 2011, 127–128.)

Tässä opinnäytetyössä TEKEVÄ -ryhmän vastaava opettaja Jukka Onttonen sekä Herrax -hankkeen työntekijät loivat yhdessä mahdollisuuden sosiaaliselle vahvistamiselle. Yhdessä rakensimme valokuvausmenetelmää toimintamuodoksi nuorten kohtaamisille ja sosiaalisen vahvistamiselle. Toteuttamisen ja tekemisen kautta nuoret saivat onnistumisen kokemuksia sekä oppivat uusia asioita.

3 YHTEISTOIMINALLINEN OPPIMINEN SOSIAALISESSA NUORISOTYÖSSÄ

Yhteistoiminnallinen oppiminen voi olla teoreettista tai käytännöllistä. Kyse on opetuksellisesta yhteistoiminnasta sekä ryhmätoiminnasta. Yhteistoiminnan tarkoituksena on edistää ja tukea opiskelijoiden sosiaalista kehitystä ja itsetuntemusta. Tässä tutkimuksessa yhteistoimintaa olivat valokuvaaminen, yhdessä urheilu, valokuvanäyttelyyn tutustuminen sekä valokuvanäyttelyn toteutus. Yhteistoiminnallisuus ja vuorovaikutus tuovat opiskelussa esiin uusia ja erilaisia rikastuttavia kokemuksia. Esille nousevat eritoten vaihtoehtoiset ratkaisumallit, jota kautta mahdollistuu itsensä ilmaisemisen sekä näkyväksi tulemisen mahdollisuus. (Kauppila 2007, 155–156.)

Luovan toiminnan tarkoituksena on tukea ja kannustaa nuorta tutustumaan itseensä ja sitä kautta löytämään omat kiinnostuksen ja osaamisen alueensa. Itsetunnon kehittämisen kannalta on tärkeää mahdollistaa nuorille keinot löytää ja tiedostaa omat vahvuutensa. Kun nuori osallistuu uuteen häntä kiinnostavaan tekemiseen hän saa myönteisiä kokemuksia ja uusia elämyksiä. Nämä kokemukset nähdään tärkeinä juuri siirtyessä lapsuudesta aikuisuuteen. On tärkeää antaa erilaisia mahdollisuuksia toteuttaa itseään, jotta oma kiinnostuksen kohde löytyisi parhaiten. (Laine, Ruishalme, O, Salervo, Siven & Välimäki 2007, 313.)

Monet nuoret viettävät suuren osan vapaa-ajastaan television, videoiden ja internetin parissa. Sitä kautta nuori hakee samastumisen ja vertailun kohteita. Luovan toiminnan tavoitteina esille nousevat oman persoonallisuuden ja itsetuntemuksen tukeminen ja vahvistaminen, itseilmaisuuksiin kannustaminen, oman aseman löytyminen ryhmässä, mielenkiintoisen harrastuksen löytyminen sekä sosiaalisuuden ja empaattisuuden kehittäminen. Huomioon on otettava tiettyjä seikkoja; ole aidosti kiinnostunut nuorten omista ideoista, älä torju nuorten ideoita huonona tai väärinä, opettele itse käyttämään tarvittavia välineitä ja tekniikoita. Nuori tarvitsee myös tasavertaista keskustelukumppania ja siihen ohjaajan on pyrittävä. Kehuminen, kannustaminen ja rohkaisu kohentavat nuoren itsetuntoa. (Laine ym. 2007, 314.)

3.1 Nuorten poikien kohtaaminen sukupuolisensitiivisesti

Sukupuolisensitiivisyys voidaan nähdä kykyinä tunnistaa miesten ja naisten erilaisuus, nähdä erilaiset tarpeet ja viestintätavat. Täytyy pyrkiä olemaan herkällä kuulolla erilaisuutta kohdatessa. Se on myös erilaisuuden huomiointia kohdatessa. Havainnointi on tärkeää, jotta eri konteksteissa olevat asiakkaat pystytään kohtaamaan omana

itsenään. Sukupuoleen liitetyt arvot ja asenteet tehdään näkyviksi ja tunnistettaviksi. Sukupuolisensitiivisyyden esille tuomista pidetään edellytyksenä sukupuolten välisen tasa-arvon toteutumiseksi. (Anttonen 2007.)

Anttonen mukaan sukupuoliherkkyydestä puhuttaessa esille nousee sosiokulttuurinen todellisuus, jonka kautta sukupuoli ei muodosta avointa, saati piilossa olevaa, kah-tiajakautunutta kategoriaa. Sukupoliherkkyys näkyy sukupuolisensitiivisessä toiminnassa itsensä tarpeettomaksi tekemisenä. Huolimatta siitä, että on olemassa monia mieheyksiä ja naiseuksia, maskuliinisuuksia ja feminiinisyksiä, sukupuoleen kohdistuu aina yhdenmukaisuuden paine. Sukupuolisensitiivisyyteen kuuluu vahvasti myös ajattelutapa ja toiminta, jossa sukupuolta ja seksuaalisuuden moninaisuutta arvostetaan. Sillä tarkoitetaan myös nuorten parissa työskentelevien tahojen tärkeyttä ottaa huomioon sukupuoli ja seksuaalisuus. (Anttonen 2007.)

Tässä tutkimuksessa niin tutkimuksen toteuttaja kuin nuoretkin olivat kaikki miehiä. Mies miehelle asioistaan kertominen nähtiin erittäin tärkeänä, koska ei tarvinnut jännittää tai esittää muuta kuin oli. Monesti, kun naissukupuolen edustaja on läsnä, miehillä ja pojilla on tapana laittaa jonkinlainen rooli päälle ja esittää jotain muuta kuin ovat.

3.2 Aktiivisuuspedagogiikka ja tekemällä oppiminen

Aktiivisen oppimisen pedagogiikalla tarkoitetaan sitä, että luodaan uusia oppimisen ympäristöjä mahdolliseksi oppimisen kentäksi ja muodoksi. Sen tarkoituksena on osallistaa oppijat johonkin subjektiiviseen tekemiseen, jota kautta oppija voi oppia. Aktiivisuuspedagogiikka on opiskelijakeskeistä oppimista, joka aktiivisesti osallistaa oppijan omaan henkilökohtaiseen oppimiseen. Sen tarkoituksena on opettaa ongelmanratkaisutaitoja ja valmistaa oppijaa tulemaan osaksi yhteiskuntaa ja ymmärtämään tarpeellisuutensa yhteiskunnan jäsenenä. Aktiivisuuspedagogiikkaa käyttävän on tiedostettava, että kaikilla on erilaiset oppimistyyli- ja -tavat, jotka hänen tulee huomioida työtään tehdessään. (Crum 1997.) Learning by doing eli suomeksi tekemällä oppiminen on ihmisten välinen oppimismenetelmä. Menetelmän pääideana on ottaa joltakin mallia tekemiseen, tehdä perässä tai kokeilla jotain uutta erehdyksen kautta. (Vuorinen 2001, 179.)

Asioiden oppiminen tapahtuu osallistamalla toimintaan ja tekemiseen. Riippuen toiminnan tai oppimisprojektin muodosta, oppimiseen sisällytetään moninaisia aktiivi-

seen tekemiseen perustavia menetelmiä. On tärkeää huomioida, ettei kyseessä ole tarkoin määritelty oppimismenetelmä, vaan sen yhdistävä ajatus on pyrkiä järjestämään sellaista toimintaa, jossa on paljon yhteyksiä opiskeltavaan asiaan. Sitä kautta saadaan paras mahdollinen oppimistulos. (Vuorinen 2001,179.)

Usein opetuksen erilaisissa menetelmissä kuten kulttuuriin ja taiteeseen pohjautuvissa nousee esille mahdollisuus toiminnallisiin oppimismahdollisuuksiin, kuten vaikka teatteriin tai valokuvanäyttelyn pitämiseen. Nimenomaista toimintaa on vaikea määrittää. Toiminnallisesta opetusmenetelmästä puhuttaessa se liitetään fyysisiin tekemisiin liittyvänä toimintana kuvalliseen, musiikilliseen tai draamalliseen ilmaisemiseen. (Vuorinen 2001, 179–180.) Tekemällä oppimisen opetusmenetelmiin kuuluvat leikkiminen, tutkimusretket, näyttelyn rakentaminen, taitojen harjoittelu ja askartelu. Tekemällä oppiminen mahdollistaa myös sosiaalisen tapahtuman synnyn, jonka kautta voidaan oppia tärkeitä valmiuksia työntekoa varten. (Vuorinen 2001, 179–180).

Tässä tutkimuksessa tekemällä oppiminen voidaan liittää valokuvien ottamiseen ja valokuvanäyttelyn perustamiseen. Suurin osa nuorista ei ollut koskaan kuvannut digitaalisella järjestelmäkameralla. Nuoret saivat oppia sekä kuvausreissuilla että yhdessä suunnitellessaan ja toteuttaessaan näyttelyn.

4 TOIMINTAYMPÄRISTÖT KUVINA TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN

Tämän tutkimuksen tarkoituksena oli saada selville nuorten poikien toimintaympäristöjä ja pohtia niiden vaikutuksia nuoren elämään. Tutkimuksen avulla halusin saada tietoa millaisissa toimintaympäristöissä kuopiolaiset nuoret pojat liikkuvat ja mistä nämä ympäristöt rakentuvat. Pohdittuani tutkimuksen toteutuksen mahdollisuuksia, halusin ehdottomasti käyttää jotain kulttuuriin ja taiteeseen pohjautuvaa menetelmää. Samalla testasin valokuvausmenetelmää nuorten toimintaympäristöjen esiintuomisessa. Tutkimus toteutettiin laadullisena eli kvalitatiivisena tutkimuksena. Tutkimuskysymyksiä olivat:

1. Millaiset ovat nuorten poikien toimintaympäristöt Kuopiossa?
2. Millaisena nuoret näkevät omat toimintaympäristönsä?
3. Mitä vaikutuksia nuorten toimintaympäristöillä on hänen elämäänsä?

Oli tärkeää juuri keskittyä näihin tutkimuskysymyksiin. Näiden avulla pääsin mahdollisimman lähelle nuorten tämän hetkistä elämäntilannetta ja mahdollista tulevaisuuden suuntaa. Tutkimuskysymyksiä kautta saimme mahdollisuuden löytää parannuskeinoja sekä kehittymismahdollisuuksia nuorten arkeen.

Tässä tutkimuksessa nuoret kuvasivat ja yhdessä rakensivat valokuvanäyttelyn. Kaarina Mönkkösen mukaan osallistavassa tutkimuksessa tutkija ja tutkittavan välille syntyy monia tutkimussuhteita. Mitä vahvemmin tutkija on mukana toiminnassa, sitä vahvemmin hän elää mukana tunteiden ja vuorovaikutussuhteen ristiriidassa. Kenttätutkimuksessa tutkija ei ole jatkuvasti vain tutkija, sillä tutkiminen vaatii mukana olemista sekä asioiden kokemista yhdessä tutkittavien kanssa. Mönkkösen mukaan tämä ilmiö nykyään korostuu osallistavassa tutkimuksessa (Mönkkönen 2000, 70.).

4.1 Tutkimuksen menetelmä ja kohderyhmä

Laadullisen tutkimuksen lähtökohta on kuvata todellista ja moninaistakin elämää sekä pyrkiä tutkimaan kohdetta kokonaisvaltaisesti. Aineistot kootaan luonnollisissa ja todellisissa tilanteissa. Laadullisen tutkimuksen soittimena eli instrumenttina toimii ihminen itse, tässä tutkimuksessa nuoret pojat. Ajatuksen tasolla tämä tarkoittaa sitä, että ihminen on kykenevä sopeutumaan vaihteleviin tilanteisiin. Tutkijan täytyy luottaa omaan havaintoihin ja keskusteluihin, joita hän tekee tutkittaviensa kautta. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2005, 152–155.)

Tutkimuksessa käytin laadullista tutkimusmenetelmää, koska sen kautta pääsin näkemään toimintaympäristöjen todelliseen kuvan ja muodon. Kuvien kautta nuoret pääsivät kertomaan realistisesti omista toimintaympäristöistään. Myös niistä, joita eivät halunneet kuvata näyttelyä varten.

Ennen aineiston keräämisen aloittamista on valittava tutkimukselle kohderyhmä. Laadullisen tutkimuksen peruselementteihin kuuluu, että tutkimukseen osallistuvat valitaan harkiten ja tarkoitukseen sopien. Tutkimuksen tarkoituksena ei ole tilastollinen mittaaminen vaan selkeästi jonkun ilmiön tutkiminen. Tutkimuksen onnistuminen heijastuu myös vahvasti siihen miten paljon tietoa tutkittavalla on ennestään tutkittavasta ilmiöstä. Kvalitatiivisen tutkimuksen kohde on yleisesti ihminen ja hänen maailmansa. Yhdessä nämä muodostavat elämisenmaailman; yksilön, yhteisön, arvo todellisuuden, sosiaalisen vuorovaikutuksen ja yleisesti ottaen ihmisten välisten suhteiden muodostaman kokonaisuuden. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 85).

Erilaisilla yhteistyökuvioilla ja projekteilla pyritään tukemaan nuoren kokonaisvaltaista kehitystä ja ennaltaehkäisemään syrjäytymistä. Erilaisten hankkeiden kautta pystytään kokeilemaan uusia työmuotoja sosiaalisen nuorisotyön kentällä. Tutkimuksen ajan olin työsuhteessa Kuopion Settlementti Puijola ry:n hallinnoimassa Herrax-hankkeessa. Hanke on osa Puijolan sosiaalista nuorisotyötä. Hankkeen yhtenä tavoitteena on tutkia Kuopiolaisten poikien toimintaympäristöjä ja niiden vaikutusta heidän elämäänsä. Niin Herrax -hankkeen kuin Kuopion Omauran TEKEVÄ -luokankin tavoitteena on tukea nuorta hänen senhetkisessä elämän vaiheessaan ja kannustaa häntä eteenpäin elämässään. On tärkeää saada nuorten toimintaympäristöt näkyviksi ja osallistaa nuoret vaikuttamaan yhteiskunnan tasolla.

4.2 Aineiston kuvausmenetelmät

Jaana Niemelä kertoo käyttäneensä valokuvausta nuorten kanssa osana elämäntarinatyöskentelyä. Työskentelyn aikana nuoret pääsevät valokuvien kautta pohtimaan omaa näkemystään omasta elämäntarinastaan. Kuinka minusta on tullut tällainen ihminen, mitä pidän arvokkaana, mitä asioita pidän tärkeänä arki tekemisessäni ja ihmissuhteissani, millainen juuri minä olen, minkälainen minun halutaan olevan? Valokuvia jäsentämällä myös kuviin liittyvät teemat tulevat selkeämmin esille. Missä kuvissa tulee näkyväksi minun oma tahtoni, omat arvot, se mitä elämältäni haluan ja missä kuvissa kuuluvat muualta tulleet osoitukset, asiat, jotka syövät voimavarojani ja estävät minua näkemästä selkeästi, mikä elämässäni on kaikkein tärkeintä? Jaana

Niemelän mukaan menetelmä on toiminut hyvin nuorten kanssa. Nuoret ovat olleet motivoituneita ja innostuneita valokuvatyöskentelystä. Valokuvan käytöstä osana elämäntarinatyöskentelyä on muodostumassa hänelle käyttökelpoinen uusi työmenetelmä. (Niemelä 2008.)

Valokuvan kautta yhdistyy valon ja kuvan voima tunteiden esille tuojana. Sen kautta voidaan tuoda nähdyksi asioita, joihin sanat eivät ylety. Valokuvaterapeuttisessa toiminnassa käytetään asiakkaalle merkityksellisiä valokuvia väylänä itsensä havainnointiin, ymmärrykseen sekä muutoshalukkuuteen. Valokuvat ja niiden kuvaaminen ovat käytännön siltana muistoihin, nykyhetkeen ja tulevaisuuteen. Valokuvaus toimintamuotona mahdollistaa elämän näkemisen uudessa valossa, itsestään uusien asioiden oppimisen sekä mahdollisuuden muuttua. (Halkola, Mannermaa, Koffert & Koulu 2009, 13.)

Halkolan ym. (2009) mukaan terapeuttiseen valokuvaukseen liittyy henkilökohtainen kuvatyöskentely. Se voi olla omakohtaista, itsetutkiskelua tai kasvuun liittyvää valokuvausta. Tässä tutkimuksessa valokuvaus liittyy vahvasti taiteen muotoon, koska kuvista pidettiin näyttely. Valokuvataiteen kautta tuleva henkilökohtainen kuvien ottaminen voi olla luonteeltaan terapeuttista, vaikkakaan terapeuttisuus ei ole tekemisen ytimenä. Mahdollisuus ymmärtää elämistä ja tuoda näkyväksi sen merkityksiä yhdistää taiteen ja terapian. Valokuvataidetta on maailmalla tutkittu paljon ja Suomessa väitöskirjatutkimuksia aiheesta on lähivuosina syntynyt kymmenkunta. Valokuvaukseen liittyvät tutkimukset tuottavat hyvää kirjallisuutta ja kokemuksellisia aineistoja valokuvaterapeuttisen työn kehittämiseen ja tarkasteluun. (Halkola ym. 2009 16–17.)

Halkolan ym. mukaan valokuvan käytön vaikuttavuus voi olla hyvinkin yllättävää. Hänen kokemuksensa mukaan ei ole liioiteltua puhua valokuvan terapeuttisesta voimasta. Myös valokuvaterapian opetuksessa ja sen oppimisessa on tärkeää huomioida menetelmien omakohtainen kokeileminen ja testaus. Valokuvien prosessoinnille ja täytyy järjestää riittävästi tilaa sekä aikaa. Työskenneltäessä olennaiseksi Halkola nostaa luottamuksellisen vuorovaikutuksen. Kuviin voi latautua paljonkin muistoja, tunteita ja niiden merkitykset voivat olla äärimmäisen tärkeitä. Kuvakertomuksia tulee kunnioittaa. Havaintoja ja tulkintoja on tärkeää tukea, jotta voidaan löytää kuvasta merkityksiä ja yhteyksiä elämäntilanteeseen liittyen (Halkola 2009, 17.)

Tässä tutkimuksessa nuoret toivat esille omia sen hetkisiä toimintaympäristöjään ja saivat vapauden kuvata sitä, mitä itse halusivat kuvattavan. Haastatteluista kävi ilmi, että nuoret kokivat kuvauskerrat mielekkäinä, eikä kahdenkeskinen kommunikaatio tuottanut ongelmia kenellekään nuorista.

4.2.1 Haastattelun menetelmä

Teemahaastattelu on lomake- ja avoimeen haastatteluun sijoittuva välimuoto. Sille tyypillisiä piirteitä on, että teemat ovat tiedossa. Sen sijaan kysymyksien muotoutuminen ja vaihtelevuus on mahdollista haastattelun aikana. (Hirsjärvi ym. 2007, 203.) Teemahaastattelun eduksi luetaan, että ihminen nähdään subjektina ja hänen omat ajatukset tulevat selkeästi esille. Teemahaastattelussa mahdollistuu syvällisen tiedon saanti tutkittavasta kohteesta. Haastateltavalle luodaan mahdollisuus perustella omia mielipiteitään. (Hirsjärvi ym. 2007, 200–201.)

Tutkimuksessa oli tärkeää, että teemahaastattelut nivottiin poikien ottamien valokuvien ympärille. Kuvat itsessään kertoivat jo paljon, mutta kuvien takana oleva persoona nousi selkeästi esille teemahaastattelun kautta. Kuvista nuori pääsi kertomaan yksityiskohtaisemmin teemahaastattelussa. Teemahaastattelu -lomakkeen teemat olivat:

Mitä kussakin kuvassa on, mistä kuva otettu ja miksi?
Keskustelimme myös kohteista, joita nuori ei halunnut kuvata.
Millaisena nuori näki toimintaympäristöjen turvallisuuden?
Mitkä olivat tulevaisuuden kuvat ja suunnitelmat?
Mitä nuori haluaisi kehittää tai muuttaa toimintaympäristöissään?

Teemahaastattelujen yhteydessä nuori valitsi lopulliset kuvat näyttelyä varten ja haastattelut toteutettiin huhtikuun kahdella viimeisellä viikolla 2013. Nuori valitsi myös minkä kuvan haluaa tehtävän isoimmaksi. Tämä kuva oli nuorelle tärkein kuva kolmesta kuvatusta kohteesta. Nuori sai myös mahdollisuuden lisätä halutessaan kappaleen kuvan yhteyteen, jota voisi kuunnella samalla kun kuvaa katsoo. Kukaan nuori ei kuitenkaan löytänyt sopivaa kappaletta, johtuen nopeasta aikataulusta.

4.3 Tutkimuksen kulku

Kuopiolaisten nuorten poikien toimintaympäristöjä ja niiden vaikutuksia on tutkittu hyvin vähän. Kuopion Settlementti Puijolan Herrax-hankkeen toimintasuunnitelmasta käy ilmi, että tarve pohtia nuorten poikien toimintaympäristöjä ja niiden vaikutuksia on

tärkeää. Kohdejoukoksi sain kuuden 9- luokkalaisen nuoren pojan ryhmä. Pojat käyvät Kuopion Minna Canthin koulun TEKEVÄ -luokkaa. Toimintaympäristöjen kartoittamisen päättin aloittaa laadullisella tutkimuksella käyttäen menetelmänä valokuvausta, havainnointia sekä teemahaastattelua. Nuoret kuvasivat kolme itse valitsemaansa kohdetta liittyen toimintaympäristöihinsä ja kuvien kautta nuorille pidin teemahaastattelun. Havainnointi tapahtui kuvauskeroilla sekä yhteisillä toimintakerroilla, joita olivat jalkapallon pelaaminen, sählyottelu, valokuvanäyttelyyn osallistuminen sekä valokuvanäyttelyn toteuttaminen.

Tutkimuksen tavoitteena oli järjestää useampia toimintakertoja. Aluksi tutustuin ryhmään muutaman toiminnallisella tapaamisella. Nämä eivät liittyneet valokuvaukseen lainkaan. Yhteiset toimintakerrat ennen valokuvausta olivat äärimmäisen tärkeitä. Sain mahdollisuuden tutustua nuoriin ja heitä ei näin ollen jännittänyt toimia kanssani. Nämä toiminnot olivat osallistuminen yhteiseen jalkapallon pelaamiseen sekä osallistuminen Tekevä- ja Silta -luokille tarkoitettuun sählytapahtumaan, jossa toimin tuomarina. Yhteistyössä olivat mukana Who Cares -hanke Kuopion poliisista, Kuopion kaupunginteatterin Kommando -ryhmä, erityisnuorisotyö Vinkkeli sekä piispa Jari Jolkkonen poikansa kanssa. Tutkimukseen liittyen osallistuin myös kohtaamiskoulutukseen, jossa kouluttajana toimi Legioona -teatterin perustajajäsen Virpi Koskela. Sitä kautta sain hyviä vinkkejä yksilölliseen kohtaamiseen ja tutkimuksen havainnointiosuuden kannalta tärkeitä oppeja.

Ensimmäinen valokuvaamiseen liittyvä toimintakerta koostui yhteisestä tapaamisesta sekä projektin aikataulun kertomisesta ja toimintatavan avaamisesta nuorille. Nuoret valitsivat kuvattavat kohteet sekä toimintaympäristöt. Sovimme yhdessä aikataulut henkilökohtaisille kuvauspäiville.

Toisella toimintakerralla kuvasimme jokaisen pojan kanssa heidän kolme toimintaympäristöään. Tässä tulee huomioida se, että poikia oli kuusi, joten kävin kuvaamassa toimintaympäristöt jokaisen pojan kanssa erikseen. Jokaiselle oli varattu reilusti aikaa ja kuvauskerrat suunniteltiin yhdessä ennen kuvausmatkalle lähtöä.

Kolmannella yhteisellä toimintakerralla tutustuimme valokuvanäyttelyyn Kuopion VB-valokuvakeskuksella, josta haimme inspiraatiota näyttelyä varten. Huomio keskittyi valokuvanäyttelyn valaistukseen ja toteutukseen. Myös kuvatekstejä tarkasteltiin yhdessä. Keskustelimme myös miten kuvanäyttelyllä pystyy yhteiskuntaan vaikuttamaan.

Neljäs toimintakerta koostui valokuvien valitsemisesta sekä niiden pohjalta rakennettuun teemahaastatteluun. Jokainen nuori kävi kanssani henkilökohtaisesti läpi valokuvat ja haastattelin heitä niiden pohjalta. Kokonaisuudessaan nuoren kuvien valinta sekä haastattelu kestivät noin puoli tuntia.

Viidennellä eli viimeisellä toimintakerralla pidimme valokuvanäyttelyn Herrax -hankkeen toimitiloissa (liite 1). Valokuvanäyttelyä varten kehystimme kuvia sekä suunnittelimme kuville sitaatit. Maalasimme rekvisiittoja sekä teimme toimitiloja näyttelyn näköiseksi.

4.3.1 Analysointi menetelmä

Sisällönanalyysi on hyvä menetelmä tuoda tutkimuksessa ilmenneet asiat sanallisesti esille. Sillä kuvataan tutkitun asian merkityksiä sekä asiakokonaisuuksia. Johtopäätökset tulevat sitä kautta esiin sanallisina tulkintoina, ei numeroituina tuloksina. Sisällönanalyysi jakautuu kahteen erilähtöiseen muotoon aineiston tai teorian analysoinnin mukaan. (Vilka 2005, 139–140.)

Tutkimuksessani käytin aineistolähtöistä sisällönanalyysiä. Aineistolähtöisen tutkimuksen toteuttavan tutkijan on löydettävä tietoa tutkittavasta aineistosta, joka suoraan voidaan liittää käytäntöön ja erilaisiin toimiviin toimintamalleihin. Aineistolähtöisessä sisällönanalyysissä on useita eri osia ja vaiheita. Ensimmäisenä tutkijan on selvitettävä, mikä aineistossa kiinnostaa ja on hyödyllistä tutkimustulosten kannalta. Seuraava vaihe on aineiston pelkistäminen ja silloin aineistosta nostetaan esiin tutkimuksen kannalta oleelliset asiat. Näiden täytyy olla yhteydessä tutkimuskysymyksiin. Tutkimuksen kannalta tärkeää tietoa ei saa pelkistettäessä kadottaa. Kun tieto on tiivistetty, se ryhmitellään uudeksi ja toimivaksi kokonaisuudeksi tutkimuksen näkökulma huomioiden. Sillä täytyy saada vastaukset tutkimuskysymyksiin. Aineiston ryhmittelyn tarkoitus on lisätä tutkittavan asian ymmärrystä ja merkitystä lisäämällä käsitteitä ja luokitteluja tutkimustuloksiin. (Vilka 2005, 140.)

Tässä tutkimuksessa oli tarkoitus saada yleisellä tasolla esille nuorten poikien toimintaympäristöjä Kuopion alueella. Mitä nuoret harrastavat, mistä he ovat kiinnostuneita, millaisissa porukoissa he liikkuvat. Tarkoituksena oli saada esille mahdollisimman realistiset toimintaympäristöt sellaisinaan pohdinnan alle ja keskusteluun.

4.4 Tutkimuksen luotettavuus ja eettisyys

Tutkimuksen luotettavuus koostuu reliabiliteetista ja validiteetista. Reliabiliteetilla tarkoitetaan sitä, että tutkimustuloksissa samat asiat toistuvasti nousevat esille, joka luo tutkimukselle uskottavuutta. Validiteetilla tarkoitetaan tutkimuksen kannalta sitä, että tutkija on pysynyt aiheessa ja on tutkinut mitä on luvannut. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 97.)

Tutkimukseni kaikissa osioissa kävi ilmi, että samankaltaiset asiat nousivat vahvasti esille niin kuvattaessa kuin haastatteluissa sekä havainnoinnissa. Luotettavuuteen liittyy olennaisena myös tutkimuksen eettisyys. Tutkimuksen osallisille on tärkeää selvittää tutkimuksen tavoitteet ja toteutus. Myös vapaaehtoinen osallistuminen on tärkeää tuoda esille. Tutkimukseen ei ole pakko suostua. On tärkeää ettei tutkimuksen kautta saatavia luottamuksellisia tietoja luovuteta ulkopuolisille, eikä niitä käytetä epärehellisesti hyödyksi, vaan ne kohdennetaan ainoastaan luvattuun tarkoitukseen. Tässä tutkimuksessa valmista aineistoa saavat käyttää tutkimuksessa yhteistyössä toimineet tahot sekä Savonia-ammattikorkeakoulu.

Tutkimusaineisto käsiteltiin nimettömänä, jotta anonymiteetti säilytetään. Suurta huomiota eettisyyden säilyttämiseksi tulee tutkijan korostaa siten, että hän noudattaa lupaamiaan sopimuksia, eikä missään nimessä vääristele tutkimustuloksia. Tutkijan tulee raportoida tutkittava asia mahdollisimman totuudenmukaisesti. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 131.)

Tutkimukseni aineistoa säilytin tarkoin niin, ettei siihen ole muut päässeet käsiksi. Tutkimuksessani olen noudattanut tarkoin sen eettisiä lähtökohtia ja pitänyt huolen, ettei esimerkiksi nuorten nimiä tule missään vaiheessa esille. Valokuvia kuitenkin käytetään näyttelyssä esillä, mutta nuoret saivat vapauden itse valita ovatko mukana näyttelyssä. Näyttelyssä ei myöskään tuoda esille kuka on kuvannut mitään, vaan kuvat tuodaan esille yleisellä tasolla nuorten miesten toimintaympäristöistä. Tutkimukseen liittyvät haastattelumateriaalit ja muu aineisto hävitettiin turvallisesti tutkimuksen päätyttyä. Tutkimuslupa nuorten vanhemmilta kysyttiin kirjallisesti (liite 2).

5 TUTKIMUKSEN TULOKSET

Tutkimuksessa nousi selkeästi kolme eri kategoriassa olevaa ryhmää. Toimintaympäristöjä kuvataan nuorten omina elämän areenoina, joissa he kuvaushetkellä toimivat. Tarkoituksena oli saada selville, millaisissa toimintaympäristöissä nuoret liikkuvat ja mitä vaikutusta niillä voisi nuoren elämään mahdollisesti olla. Käytän tässä kohtaa mielikuvaa polulla kävelevästä nuoresta, joka on tulossa niin kutsuttuun risteysvaiheeseen elämässään. Jokaisella nuorella omat ympäristöt ovat tärkeitä, mutta ovatko ne riittäviä turvallisen kehityksen ja tulevaisuuden kannalta? Tässä tutkimuksessa kävi ilmi, että kaikilla eväät ovat repussa, mutta se, mitä eväät ovat ja muistetaanko niitä hyödyntää, ei ole samoin kaikilla. Luokittelen nuoret kolmeen eri luokkaan sen mukaan, mikä heidän roolinsa on suhteessa heidän toimintaympäristöihinsä. Osa nuorista saattaa harhailla näissä kaikissa, mutta selkeästi esille nousivat seuraavat kolme teemaa: hengailija, harrastelija ja tekijä.

HENGAILIJA: Asuinympäristöä ei koeta miellyttäväksi ja tulevaisuudessa halutaan pois omalta paikkakunnalta jonnekin muualle. Harrastuksia ei ole tai jos niitä on ollut, ne on lopetettu hyvin varhaisessa vaiheessa. Kiinnostuksen kohteita on vähissä määrin ja ne painottuvat oleiluun. Koulu ei ole kiinnostava asia ja jatkokoulutukseen joko haetaan, koska on pakko tai ei olla lainkaan selvillä, mihin jatkopaikkaan hakisi. Työkokemukset ovat pääosin huonoja ja herättävät negatiivisia tunteita.

HARRASTELIJA: Asuinympäristö nähdään laajemmassa kuvassa kuin vain omana lähiönä ja oma lähiö ei luo positiivisia mielikuvia. Toiminnot keskittyvät toisiin lähiöihin ja paikkoihin, joissa on mielekkäämpää toimintaa ja tekemistä. Muutoin omasta kotikaupungista on mielekäs yleiskuva, eikä paikkakunnalta muuttoa nähdä tarpeellisenä. Harrastukset ovat uusia ja kokeilun omaisia. Kuitenkin ne korostuvat elämässä tärkeäksi. Harrastuksen ja kiinnostuksien kohteet ovat tulleet nuorelle ohjattuna toimintona, ei niinkään omasta mielijohdeesta. Koulu/työ nähdään päämäärältään epävarmoina, mutta kiinnostus jatkokoulutukseen on olemassa. Kotoa opittu malli korostuu.

TEKIJÄ: Asuinympäristö nähdään mielekkäänä ja sen konkreettinen paikka sekä sijainti korostuvat siitä puhuttaessa. Käytetään paikasta slangiläisyyttä. Puhutaan asuinpaikasta ”meidän” paikkana. Harrastukset ovat olleet pitkään tärkeä osa nuoren arkea ja sen niiden kautta arjen rutiinit korostuvat. Harrastukset ovat tärkeimmässä

osassa nuoren elämää. Koulun ja työn suhteen päämäärät ovat selkeitä ja oma kiinnostus ammatinvalinnassa korostuu.

5.1 Harrastukset toimintaympäristöinä

Nuoren osallistuminen bänditoimintaan tuo rutiineja ja tiiviin yhteisön nuoren elämään. Bändissä samanhenkiset ihmiset kohtaavat ja tuovat yhdessä omaa luovuuttaan esille. TEKIJÄ nuoret harrastivat aktiivisesti musiikkia ja sen soittamista. Bändi nähtiin myös toisena perheenä ja sitä kautta sen merkitys korostuu. (Kuvassa 1) nuori halusi kuvata omat rummut bändikämpältään. On myös hyvä huomioida, missä tilat harrastukseen sijaitsevat. Nuorten mielestä oli tärkeää, että harrastuksiin oli helppo päästä ja että ne sijaitsevat hyvällä paikalla. Skeittaus kavereiden kanssa kuului myös TEKIJÄ nuorten harrastuksiin. Skeittaus oli ympärivuotista ja sitä harjoiteltiin yhdessä kavereiden kanssa oppien ilman aikuisen ohjausta.

KUVA1 "Noh bändi on mulle ehkä tällä hetkellä yks tärkeimmistä asioista minun elämässä" (Asikainen 2013)

Harrastukset nousivat esille myös, ei niin sitovana toimintana. Osa nuorista harrasteli, mutta se oli enemmän kausiluontoista ja enemmän vain vapaa-ajan täyttämistä. Nuoret oli joko ohjattu toimintaan tai siellä oli joku ohjaajana. Nämä nuoret kuuluivat HARRASTELIJOIHIN.

Oli myös niitä nuoria, joilla ei ollut mitään harrastuksia tällä hetkellä. Niitä oli ollut aikaisemmin, mutta ne olivat loppuneet syystä tai toisesta yleisimmin kiinnostuksen loppumisesta. Harrastukset olivat olleet kokeilunomaisia. Myös puheentolla niiden tärkeyttä ei millään tavalla korostettu.

5.2 Nuorten kiinnostuksen kohteita

Osa nuorista halusi kuvata kiinnostuksen kohteita. Esille nousi erilaisia nuorille merkityksellisiä kiinnostuksen kohteita. Myös niiden merkitys korostui nuoresta riippuen. Kiinnostuksen kohteet olivat joko vain hienoa taidetta tai parhaimmassa tapauksessa ainut asia, mikä sai nuoren innostumaan ja kertomaan aiheesta enemmän. Niiden vaikutuksen näkyivät nuoren elämässä asenteina ja tapoina ajatella. Nuoret, jotka kuvasivat kiinnostuksen kohteitaan, eivät harrastaneet mitään. He kuuluivat HENGAILIJOIDEN kategoriaan. (Kuvassa 2) Nuori halusi ottaa kuvan Al Caponesta, koska koki sen häntä kiinnostavan.

KUVA2 ”Ei liity mitenkään mun toimintaympäristöön se on van sellanen kiinnostuksen aihe” (Asikainen 2013)

Kiinnostuksen kohteita olivat myös graffitit. Nuorta ei välttämättä kiinnostanut niinkään niihin yleisesti liitettävä hip-hop kulttuuri vaan pääasiassa hienot värit ja kuvat. Työn jälki ja siisteys kiinnosti, ei sijainti tai miksi se oli tehty. Kiinnostuksen kohteita haluttiin osittain pitää vähempi arvoisina esimerkiksi verrattaessa harrastuksiin. Kiinnostuksen kohteet eivät olleet nuorten mielestä harrastuksia vaikkakin niiden parissa saattoi mennä päivästä monta tuntia. Näitä olivat muun muassa elokuvien katselu.

5.3 Asuinympäristöt nuorten elämässä

Asuinympäristöjen kuvaaminen oli mielenkiintoinen kuvauskohde. Suurin osa nuorista kuvasi, jotain asuinalueeseen liittyen, mutta ei esimerkiksi kotiaan. Lähiöalueella olevat palvelut koettiin tärkeiksi (kuva3). Asuinympäristössä kuvattiin paikkoja, joissa vietettiin aikaa, mutta myös paikkoja, jotka olivat vain ohikulkumatalla jonnekin muualle tai kokonaan jossain muualla kuin nuoren konkreettinen asuinpaikka. Nuoret siis halusivat tuoda esille ympäristöjään, joissa liikkuvat, mutta niiden merkitys oli hyvin erilainen.

KUVA3 ”siellä on ihan pienestä asti asunu nii siellä on kaikki kaverit, en minä muualla pyörikkää ku siellä on hyvä porukka” (Asikainen 2013)

TEKEVILLE asuin ympäristö näyttöytyi mielekkäänä ja tärkeänä paikkana. Turvallisuus koettiin tärkeänä ja sen rikkoutumisen merkit osattiin huomioida. HARRASTELIJOILLE taas asuin ympäristö oli laajempi kokonaisuus ja varsinaista kotiasuin aluetta ei haluttu kuvata. Haastatteluissa kävi ilmi, että nämä nuoret halusivat muutosta asuin ympäristöönsä sen varjolla, että tulevilla sukupolvilla olisi siellä mielekkäämpää olla. Osa nuorista ei muutoksen kauttakaan halunnut oleskella siellä. Asuin ympäristössä asuvat ihmiset nähtiin liian vanhana ja ympäristö ei-lapsiperheystävällisinä.

HENGAILIJAT halusivat muutosta asuin ympäristöönsä, mutta sen ei tarvinnut olla mitään suurta. Havaintojeni perusteella nämä nuoret eivät olleet itse valmiita näkemään vaivaa, jotta asuin ympäristö olisi mielekkäämpi. He vain toivoivat, että jotain tapahtuisi. HENGAILIJAT kuitenkin selkeästi tunsivat hyvin asuin ympäristönsä. Kuitenkin puheen sävy asuin alueesta oli negatiivinen. Alue nähtiin turvallisena, mutta muihin liikkuihin ei juurikaan kiinnitetty huomiota. Asuin ympäristöstä haluttiin myös tulevaisuudessa muuttaa pois. Kun kysyin, että tunteeko nuori asuin ympäristönsä turvallisesti liikkua, oli vastaus seuraavanlainen: ” Joo kyllä, jaksaa vähempää kiinnostaa ketä siellä muita liikkuu.”

5.4 Kouluun ja tulevaisuuteen liittyvät toimintaympäristöt

Osa nuorista halusi tuoda kuvissa esille tulevaisuuden ammattiaan ja siihen liittyvää koulutusta. Oma henkilökohtainen kiinnostus tulevaisuuden ammattia kohtaan korostui (kuva4). Esimerkkiä ei ollut otettu kotoa tai sukulaisilta. Haastatteluissa kävi ilmi, että osa nuorista ei ollut pätkääkään kiinnostunut koulusta tai he eivät osanneet mainita tulevaisuuden haaveammattiaan lainkaan.

Osa nuorista kuvasi tämän hetkistä koulua ja tyytyväisyys nykyiseen kouluun tuotiin haastatteluissa esille. Nykyisen koulun tarjoamiin mahdollisuuksiin nimenomaan numeroiden korottamiseksi oltiin tyytyväisiä. Numeroiden korottamisen nähtiin parantavan mahdollisuuksia jatko-opintoihin pääsemiseksi. Oli myös nuoria, joille tämänhetkisen koulun paikoista tärkeämmiksi nousivat taukopaikat ja heillä oli huonoja kokemuksia esimerkiksi työharjoiteluista.

KUVA4 ”Kuitenkin haluan sitten rekkakuskis isona” (Asikainen 2013)

Nuoret, joilla oli huonoja työkokemuksia kouluajalta, eivät osanneet sanoa mitä työtä he tekisivät tulevaisuudessa. He kuitenkin olivat kokeilleet erilaisia paikkoja, mutta mieleistä ammattialaa ei vielä ollut löytynyt. Nämä nuoret osuvat HENGAILIJA nuorten kategoriaan. Syy tähän on se, että he kyllä pärjäisivät erilaisissa työelämän paikoissa, mutta eivät osanneet kiinnittyä vielä konkreettisesti mihinkään.

6 POHDINTA

Ryhtyessäni tutkimaan nuorten poikien toimintaympäristöjä ja niiden vaikutuksia, en tiennyt, mitä odottaa. Joitakin ideoita tutkimuksen toteuttamiseen olin saanut vaihtopilaana ollessani Tanskassa. Siellä toteutin työharjoittelupaikassani projektin, jossa nuoret pojat kuvasivat asuinympäristöään ja toteuttivat kuvien pohjalta taiteellisen työn/luomuksen. Sitä kautta sain inspiraation toteuttaa tutkimuksen valokuvausta käyttäen. Yhtenäistä oli myös se, että nuoret Tanskassa kävivät Second Change Schoolia, joka käytännössä tarkoittaa sitä, että heidän opiskelunsa oli keskeytynyt aikaisemmissa oppilaitoksissa syystä tai toisesta. Samassa tilanteessa ovat myös tutkimukseen osallistuneet nuoret pojat.

Oli mielekästä tehdä tutkimusta juuri työelämälähtöisesti. Sitä kautta pääsin paremmin käsiksi myös tutkittavaan ryhmään. Pidän tärkeänä, että sain osallistua poikien kanssa muuhunkin toimintaan kuin pelkästään valokuvaukseen liittyneisiin tilanteisiin. Sitä kautta sain paremman käsityksen nuorten toimintaympäristöistä sekä nuorista itsestään. Tutkimusta oli helpompi jatkaa eteenpäin, kun olimme tutustuneet aikaisemmin.

Nykyään puhutaan paljon nuorten selkeästä jakautumisesta. On menestyjiä, jotka menestyvät yhä paremmin ja heikompia, jotka loittonevat entisestään yhteiskunnan ympyröistä. Usein ongelmat kasautuvat tiettyjen yksilöiden elämään ja sitä kautta moniongelmaisten nuorten määrä kasvaa jatkuvasti. Kaikki ne nuoret, joilla nuoruuden toimintaympäristöissään ei ole päämääriä tai vahvaa sidettä ei ole luotu, ovat vaarassa ajautua syrjään yhteiskunnan yleisestä kontekstista. Mikäli arvottomat ja ei mielekkäät toimintaympäristöt pysyvät nuoren elämässä aikuisuuteen saakka ne voivat syventää nuoren ongelmia ja niiden ratkaisuihin tarvitaan enemmän aikaa ja kehityksellistä yhteistyötä eri toimijoiden kanssa. Varhainen puuttuminen nuoren elämään yhteiskunnan ja nuoren henkilökohtaisen kehityksen kannalta on äärimmäisen tärkeää. Menestysmahdollisuudet tulisi olla tasavertaiset elämän lähtökohdista tai olosuhteista riippumatta.

Onko nuorten matalankynnyksen kohtaamispaikkoja riittävästi? Vai ovatko ne kohdennettu väärin? Terapiaan ja henkilökohtaiseen kohtaamiseen tähtääviä matalankynnyksen paikkoja on kyllä olemassa, mutta ne palvelevat vain tiettyä kohderyhmää. On selvää, että lähiöt asuinalueena elävät niiden murroksessa ja väki vanhenee ja uusia asuinalueita syntyy. Esimerkiksi nuorisotalojen sijainneista on paljon puhuttu

juuri Kuopiossa ja niiden toimintoja on jouduttu karsimaan nuorisopulan vuoksi. Nuorisopalvelut ovatkin isossa murrosvaiheessa ja nuorille on taattava tasapuolinen mahdollisuus esimerkiksi kulttuurilliseen vaikuttamiseen sekä esimerkiksi musiikin tuottamiseen. Lähiöiden toiminnallisia mahdollisuuksia olisi hyvä päivittää, sillä monessa lähiössä eletään vielä 80-lukua. Nuorten poikien tarpeet ovat muuttuneet ja erilaisia uusia harrastuksia on tullut paljon. Mahdollisuuksia harrastuksiin on lisättävä ja saatettava niiden kokeileminen mahdollisimman monen nuoren pojan ulottuville. Nykyään harrastukset ovat niin kalliita ja vaativat jatkuvaa sitoutumista, joten vähäiseen harrasteluun on oltava mahdollisuuksia.

Koulun merkitys tulevaisuutta ajatellen määrittelee pitkälle nuoren elämän. Kaikki tutkimuksen nuoret näkivät tärkeäksi, että he olivat saaneet mahdollisuuden nostaa peruskoulun numeroitaan ja olla erilaisessa koulusysteemissä mukana. Tutkimuksen kautta kävi ilmi, että vaikka nuoret olivat tyytyväisiä nykyiseen mahdollisuuteensa korottaa numeroita, he kaikki olivat lievästi huolissaan siitä, pääsevätkö sisälle hakeimiinsa ammatillisiin kouluihin. Kukaan ei hakenut lukioon.

Moni nuorista on peruskoulun päättyessä pattitilanteessa ja hakee kouluun pakon edessä. Lisäopetuksen mahdollisuuksia olisi tärkeää kehittää ja lisätä nivelvaiheessa oleville nuorille. Pajakoulujen määrää pitäisi lisätä sekä kehitellä uusia oppimahdollisuuksia. Esimerkiksi oppisopimuskoulutus on edelleen liian iso kynnyks nuorille sekä yrittäjille.

Nuorten toimintaympäristöt nivoutuvat yhteen nuoren elämänvaiheen kanssa. Nuoret elävät epävakaata nivelvaihetta, joten myönteisten ja itsetuntoa kohottavien toimintaympäristöjen merkitys kasvaa merkittävässä määrin. Täytyy myös huomioida se, että jos nämä ympäristöt ovat heikkoja ja merkityksettömiä, nuoret tarvitsevat enemmän tukea selviytyäkseen tulevista arjen ja elämän haasteista.

Luovuus nuorten kiinnostuksen kohteena ja harrastuksina usein tyrmätään. Esimerkiksi skeittaaminen, musiikki tai graffitit nähdään liian äänekkäinä harrastamisina tai sotkujen tekemisinä. Ennemmin nuorta pitäisi juuri kannustaa luovaan toimintaan ja sitä kautta saada nuoren osallisuus yhteiskunnan rakentamiseen näkyville. Vertaisryhmä toiminta, tässä tutkimuksessa yhteinen valokuvanäyttely projekti kannustaa nuorta olemaan aktiivinen yhteiskunnan kansalainen. Sitä kautta nivelvaiheessa oleva nuori irtautuu helpommin kodistaan ja seuraa kavereitten esimerkkiä toimimisesta

yhteiskunnan eteen. Nuori sitä kautta itsenäistyy ja alkaa ottamaan vastuuta elämästään.

Valokuvausmenetelmänä oli erittäin antoisa juuri dialogisuuden syntymiseen. Parhaiten dialogia syntyi juuri kuvausmatkoilla, joissa olin nuorten kanssa kahden. Ajoimme autolla ympäri Kuopiota kuvauspaikkoihin, matkojen aikana pystyimme puhumaan nuorten toimintaympäristöistä ja niiden vaikutuksista nuoren kanssa kahden kesken.

LÄHTEET

- Anttonen, E. 2007. *Sukupuolisensitiivisyys kansalaistoiminnassa ja nuorisotyössä*. Humanistinen ammattikorkeakoulu. Helsinki [viitattu 24.4.2013]. Verkkojulkaisu. Saatavissa: <http://www.humak.fi/sites/default/files/sukupuolisensitiivisyys-kansalaistoiminnassa.pdf>
- Airaksinen, A. Setlementti Puijolan Herrax -hanke toimintasuunnitelma 2012
- Crum, S. 1997. *Notes on active pedagogy*. [viitattu 14.5.2013]. Verkkojulkaisu. Saatavissa: http://www.colorado.edu/geography/virtdept/library/activeped/html/section1_1.html
- Enqvist, A. & Onttonen, J. (toim.) 1998. *Mitä se meille kuuluu mitä me tehdään? OMAURA- Syrjäytymisen ehkäisyä koulussa ja koulutuksessa*. Helsinki: Mannerheimin lastensuojeluliitto.
- Halkola, U., Mannermaa, L., Koffert, T. & Koulu, L. (toim.) 2009. *Valokuvan terapeut-tinen voima*. Keuruu: Otava.
- Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2010. *Tutki ja kirjoita*. 11. painos. Helsinki: Tammi.
- Hämäläinen J. 1996. *Sosiaalipedagoginen strategia koulutuksesta ja työstä syrjäyty-neiden ja syrjäytymisuhan alla elävien nuorten auttamiseksi*. Kuopio: Snellman insti-tuutti.
- Jaakola, V. 2012. *Nuorten osallisuus ja vaikuttaminen kulttuurisessa nuorisotyössä*. Helsinki: Helsingin kaupungin nuorisoasiainkeskus.
- Järvinen, T. & Jahnukainen, M. 2001. Kuka meistä onkaan syrjäytynyt? Marginalisaa-tion ja syrjäytymisen käsitteellistä tarkastelua. Teoksessa Suutari, M. (toim.) Vallat-tomat marginaalit. Yhteisöllisyyksiä nuoruudessa ja yhteiskunnanreunoilla. Nuoriso-tutkimusverkosto. Helsinki: Nuorisotutkimusseura, 125–148.
- Kauppila, A. 2007. *Ihmisen tapa oppia*. Jyväskylä: PS –kustannus.
- Laine, A. Ruishalme, O., Salervo, P., Siven, T. & Välimäki, P. 2007. *Opi ja ohjaa sosi-aali- ja terveysalalla*. Helsinki: WSOY.
- Lundholm, P. & Herranen, J. (toim.). 2011. Sosiaalinen vahvistaminen kokemuksina ja käytänteinä. Helsinki: Humanistinen ammattikorkeakoulu, 4–13.
- Mönkkönen, K. 2002. *Dialogisuus kommunikaationa ja suhteena. Vastaamisen vallan ja vastuun merkitys sosiaalialan asiakastyön vuorovaikutuksessa*. Kuopio: Kuopion yliopiston painatuskeskus.
- Niemelä, J. 2008. *Valokuvan käyttö elämäntarinatyöskentelyssä* [viitattu 24.5.2013]. Verkkojulkaisu. Saatavissa: <http://www.suomenkasper.fi/binary/file/-/id/5/fid/48/>
- Nuutinen, P. 2004. *Nuoret, Koulu, Tulevaisuus*. [viitattu 30.3.2013]. Verkkojulkaisu. Saatavissa: <http://sokl.uef.fi/verkkojulkaisut/tutkivaope/pdf/nuutinen.pdf>

Onttonen, J. 2002. *TEKEVÄ ja SILTA, Kuopion Omaura*. [viitattu 10.4.2013]. Verkkojulkaisu. Saatavissa: <http://omaura.verkkopolku.com/?TEKEVAJaSILTA>

Pohjala, A. 2001. Nuorten myyttinen ongelmallisuus. Teoksessa Suutari, M. (toim.) *Vallattomat marginaalit. Yhteisöllisyyksiä nuoruudessa ja yhteiskunnan reunoilla*. Nuorisotutkimusverkosto. Helsinki: Nuorisotutkimusseura.

Sarlin, H.-M. 2006. Omauran teoreettinen viitekehys. Teoksessa Enqvist, A. (toim.). *Mitä mä teen? Omaura-työntekijöiden kokemuksia työpainotteisessa ja toiminnallisessa opetuksessa*. Opetusministeriö/ Uraa Uurtamaan- hanke. Helsinki: Yliopistopaino, 10–14.

Suomen Setlementti Liitto, 2013. [viitattu 5.4.2013]. Verkkojulkaisu. Saatavissa: <http://www.setlementti.fi/toiminta/lapsi-ja-nuorisotyo/sosiaalinen-nuorisotyo/>

Tams, Juha-Pekka 2013. Poikatyön hankekoordinaattori. Haastattelu 16.4.2013. Herax-hanke, Kuopio.

Tuomi, J. & Sarajärvi A. 2009. *Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi*. Helsinki: Tammi.

Vehviläinen, J. & Paju, P. *Kuka meistä onkaan syrjäytynyt? Marginalisaation ja syrjäytymisen käsitteellistä tarkastelua*. Teoksessa Suutari, M. (toim.) *Vallattomat marginaalit. Yhteisöllisyyksiä nuoruudessa ja yhteiskunnan reunoilla*. Nuorisotutkimusverkosto. Helsinki: Nuorisotutkimusseura.

Vilkka, H. 2005. *Tutki ja kehitä*. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.

Vuorinen, I. 2001. *Tuhat tapaa opettaa. Menetelmäopas opettajille, kouluttajille ja ryhmän ohjaajille*. Tampere: Resurssi.

LIITE 2

TUTKIMUSLUPA

Opiskelen Savonia Ammattikorkeakoulussa lisäalassa sosionomiksi. Olen tekemässä opinnäytetyötäni yhteistyössä Setlementti Puijolan Herrax- hankkeen sekä Omaura Kuopion TEKEVÄ- luokan poikien kanssa. Opinnäytetyön tarkoituksena on kartoittaa nuorten poikien toimintaympäristöjä ja testata valokuvausta toiminnallisena työmenetelmänä. Pojat kuvaavat kolme itse valitsemaansa kohdetta liittyen erilaisiin toimintaympäristöihin. Kuvat pojat ottavat itse, mutta olen kuvausmatkalla mukana tukemassa työskentelyä.

Tutkimukseen osallistuvien nuorten henkilöllisyys ei tule ilmi missään tutkimuksen vaiheessa. Pojat voivat luvallanne halutessaan osallistua kuvista pidettävään näyttelyyn, joka pidetään Herrax- hankkeen tiloissa toukokuun 2013 aikana.

Arto Asikainen, sosionomi opiskelija

Lapsen nimi: -----

Lapseni saa osallistua sosionomi opiskelija Arto Asikaisen opinnäytetyöhön sekä valokuvanäyttelyn toteutukseen. Annan luvan käyttää lapseni ottamia valokuvia opinnäytetyö tutkimukseen ja haastatella häntä toiminnalliseen menetelmään liittyen.

Paikka ja aika: -----

Vanhemman allekirjoitus/ nimenselvennys: -----